

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 15/2010 rd

**Statsrådets principbeslut av den 6 maj 2010 om
Teollisuuden Voima Oyj:s ansökan om byggan-
det av en kärnkraftverksenhet**

**Statsrådets principbeslut av den 6 maj 2010 om
Posiva Oy:s ansökan om att slutförvaringsan-
läggningen för använt kärnbränsle skall uppfö-
ras utbyggd**

**Statsrådets principbeslut av den 6 maj 2010 om
Fennovoima Ab:s ansökan om byggandet av ett
kärnkraftverk**

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 maj 2010 statsrådets principbeslut av den 6 maj 2010 om Teollisuuden Voima Oyj:s ansökan om byggandet av en kärnkraftverksenhet (Ö 2/2010 rd), statsrådets principbeslut av den 6 maj 2010 om Posiva Oy:s ansökan om att slutförvaringsanläggningen för använt kärnbränsle skall uppföras utbyggd (Ö 3/2010 rd) och statsrådets principbeslut av den 6 maj 2010 om Fennovoima Ab:s ansökan om byggandet av ett kärnkraftverk (Ö 4/2010 rd) till ekonomiutskottet för beredning och bestämde samtidigt att förvaltningsutskottet får lämna utlåtande till ekonomiutskottet..

Sakkunniga

Utskottet har hört

- beredskapsdirektör Janne Koivukoski och polisinspektör Jari Pajunen, inrikesministeriet

- industriråd Riku Huttunen och överingenjör Jorma Aurela, arbets- och näringsministeriet
- överinspektör Miliza Malmelin, miljöministeriet
- polisinspektör Arto Lehtonen, Polisstyrelsen
- räddningsöverinspektör Jari K Laine, regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland
- regionutvecklingschef Marja Karvonen, närings-, trafik- och miljöcentralen i Satakunta
- branschchef Tuomo Katajisto, Satakunta nödcentral
- biträdande polischef Antero Aulakoski, Joki-laaksojen poliisilaitos
- överkommissarie Lars Grönroos, polisinrättningen i Satakunta
- direktör Lasse Reiman, strålsäkerhetscentralen
- direktör för energiförsörjningsavdelningen Risto Leukkunen, Försörjningsberedskapscentralen

- kommundirektör Harri Hiitiö, Eurajoki kommun
 - brandchef i Kemi-Torneå Ari Soppela, Lapplands räddningsverk, även som representant för Simo kommun
 - kommundirektör Mauno Peltoketo, Pyhäjoki kommun
 - verkställande direktör Tapio Saarenpää och direktör Kai Salminen, Fennovoima Ab
 - projektchef för projektet OL 4 Olli-Pekka Luhta och chef för företagssäkerhetskontoret Petri Leppimäki, Teollisuuden Voima Oyj.
 - social- och hälsovårdsministeriet
 - Regionförvaltningsverket i Norra Finland
 - Huvudstaben
 - Strålsäkerhetscentralen
 - Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland
 - skyddspolisen
 - Peräpohjolan poliisilaitos
 - Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten
 - Satakunta räddningsverk
 - Posiva Oy
 - Pro Hanhikivi ry.
- Skriftligt utlåtande har lämnats av
- försvarsministeriet

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Vid sitt sammanträde den 6 maj 2010 fattade statsrådet positiva principbeslut om Teollisuuden Voima Oyj:s projekt Olkiluoto 4, Posiva Oyj:s projekt för slutförvar för använt bränsle från enheten Olkiluoto 4 och Fennovoima Ab:s nya kärnkraftverk. Med stöd av kärnenergilagen (990/1987) ställde statsrådet samtidigt vissa villkor för kärnkraftverksprojekten. Villkoren ska vara uppfyllda vid utgången av den tidsfrist som statsrådet bestämt.

Enligt 6 § i kärnenergilagen ska användningen av kärnenergi vara säker och inte orsaka skada på människor, miljö eller egendom. Innan statsrådet fattar de principbeslut som avses i lagen ska statsrådet enligt 14 § konstatera att sådana omständigheter inte har framkommit som visar att det inte finns tillräckliga förutsättningar för att uppföra anläggningen enligt villkoren i 6 §.

Förvaltningsutskottet har behandlat frågan med fokus på säkerheten kring projekten, försörjningstryggheten och beredskapen för olyckor.

Planeringsfasen

Även om det i Finland inte förekommer naturfenomen som man måste förbereda sig för på andra håll i världen, så som jordbävningar, översvämningar, orkaner och vulkaniska fenomen, anser utskottet att det måste finnas beredskap för säkerhetsrisker där anläggningarna ska byggas. Extrema meteorologiska fenomen och havsvattnenståndets extremvärden bör beaktas redan i planeringen och räddningsverksamheten måste planeras därefter på alla anläggningsplatser. Också väderförhållandena och extremt låga temperaturvärden utomhus måste beaktas redan i planeringen.

Enligt utredning har anläggningsplatserna valts med hänsyn till att invånarna i omgivningen tillförlitligt ska kunna skyddas mot de skadliga effekterna av strålning vid en eventuell olycka. I det syftet har anläggningsalternativen placerats i ett område med tillräckligt gles bosättning och långt från stora bosättningscentrum.

Utskottet tror att planmässig utbildning och upplysning, trovärdig information och heltäckande planering av räddningsarbetet redan i planeringsfasen ger goda möjligheter att säkert bygga, driva och underhålla anläggningarna och hantera avfallet.

Byggandet

Villkoren för byggtillstånd anges i 18 och 19 § i kärnenergilagen. De planer som gäller kärnanläggningen samt dess centrala funktionssystem och komponenter ska vara tillräckliga med tanke på säkerheten och arbetarskyddet och befolkningens säkerhet ska även i övrigt på behörigt sätt beaktas vid planeringen av verksamheten. Kärnanläggningens förlägningsort ska vara ändamålsenlig med avseende på den planerade verksamhetens säkerhet. Miljövården och skyddsarrangemangen ska beaktas.

Utskottet anser att polismyndigheterna ska ha insatsstyrkor för specialsituationer redan i byggfasen med tanke på operativa säkerhetsrisker. Dessutom kommer polisens uppgifter i fråga om allmän ordning, säkerhet och trafikövervakning troligtvis att öka under byggtiden. Det måste också finnas beredskap för säkerhetsutredningar när det gäller eventuella utländska arbetstagare.

På vardera orten där kärnkraftverken ska byggas måste den lokala polisen tillsammans med de rikstäckande enheterna och andra säkerhetsmyndigheter i förväg bereda sig på att hindra eventuell lagstridig verksamhet mot bygget genom att ha hand om allmän ordning och säkerhet, brottsbekämpning och hithörande säkerhetsutredningar och uppgifter som gäller planering, utbildning, upphandling, underhåll, spaning och information.

Redan byggplanerna för kärnkraftverken ska beakta att anläggningens säkerhet ska skyddas med flera på varandra följande försvarslinjer som är möjligast oberoende av varandra och som har mångdubbla säkerhetssystem för att se till att de fungerar tillförlitligt.

Självfallet måste alla säkerhetsaspekter och hithörande strålskyddsfaktorer behandlas mycket mer detaljerat i anknytning till bygg- och driftstillstånden efter principbeslutsfasen.

Beredskap, räddning och säkerhet

En förutsättning för användning av kärnenergi är enligt 7 § i kärnenergilagen att skydds- och beredskapsarrangemangen samt övriga arrangemang för att begränsa kärnskador och skydda användningen av kärnenergi mot lagstridig verk-

samhet är tillräckliga. Med beredskapsarrangemang avses att man i förväg bereder sig på olyckor eller händelser som försämrar säkerheten inom kärnanläggningen eller på dess område.

Utskottet ser det som nödvändigt att säkerhetsriskerna kartläggs och bedöms med hänsyn till de yttre händelser som kan hota anläggningens säkerhet. Faktorer som gäller mänsklig verksamhet som farlig industri, transport av farliga ämnen, olje- och kemikalieutsläpp och avsiktlig skadegörelse måste beaktas redan i byggfasen. Olika slags naturfenomen och deras konsekvenser bör kartläggas.

Avsiktlig skadegörelse bör hindras genom beredskap för terrorism och annan brottslig verksamhet som skadar anläggningarna. Planeringen av skyddsarrangemangen måste bygga på riskanalyser och beräknade skyddsbehov för den verksamhet som ska skyddas. Nya kärnkraftsanläggningar planeras numera så att de vid behov tål en krasch med ett stort passagerarplan.

Enligt utredning har TVO på sitt nuvarande kraftverk genomfört skydds- och beredskapsåtgärder enligt kärnenergilagen i samråd med lokala och regionala myndigheter. För kärnkraftverket har det enligt statsrådets förordning om beredskapsarrangemang vid kärnkraftverk (735/2008) bestämts en skyddszon och beredskapszon som omfattar kommunerna Euraåminne, Raumo och Luvia. Satakunta räddningsverk har en räddningsplan för området, som strålsäkerhetscentralen har yttrat sig om.

För att kontrollera att beredskapssystemet fungerar ordnas det på kärnkraftverket i Olkiluoto regelbundet beredskapsövningar i samarbete med de lokala räddningsmyndigheterna och de regionala och rikstäckande myndigheterna. I sin ansökan om principbeslut har TVO föreslagit att dagens skydds- och beredskapsplaner ska breddas så att de täcker in den nya kärnkraftverksenheten och utbyggnaderna av kärnavfallsanläggningarna.

I fråga om Olkiluoto är det Satakunta räddningsverk som svarar för ledningen vid olyckor. Polisen bistår med handräckning för trafikstyrning, evakuering och distribution av jodtabletter till räddningsmyndigheterna på begäran av di-

rektören för räddningsverket. Försvarsmakten står vid behov för handräckningen till andra myndigheter.

I Satakunta finns det dessutom en beredskapskommitté bestående av olika myndigheter. Dit hör räddningsverket, nödcentralen och polisinsättningen i Satakunta, regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland, Satakunta sjukvårdsdistrikt, närings-, trafik- och miljöcentralerna i Satakunta och Egentliga Finland, Satakunnallitto och staben för Västra Finlands militärlän.

I fråga om Fennovoima Ab:s anläggningsprojekt har strålsäkerhetscentralen bedömt att företaget på alla alternativa förläggningssorter har förutsättningar att på lagstadgat sätt genomföra beredskapsåtgärder för eventuella olyckor i kärnkraftverket. Enligt bedömningen går det också på alla alternativa förläggningssorter att ordna med system som räddningsmyndigheterna ska ha hand om för att varna och rädda befolkningen i omgivningen. De preliminära skydds- och beredskapsplanerna för den nya kärnkraftsverkensheten ska lämnas till strålsäkerhetscentralen inför behandlingen av en eventuell ansökan om byggtillstånd och de slutliga planerna ska lämnas in tillsammans med en eventuell ansökan om driftstillstånd.

Dessutom svarar kommunerna enligt den gällande räddningslagen (468/2003) för räddningsväsendet på de områden som statsrådet bestämmer så som det föreskrivs i lagen om bildande av räddningsområden (1214/2001).

Men det räcker inte med de ovan beskrivna åtgärderna. Utskottet utgår från att man i anknytning till byggtillståndet kräver att båda kärnkraftverken ska ha tillräckliga räddningsresurser både under byggtiden och under den egentliga produktionstiden. Det måste finnas resurser för olycksförebyggande, räddningsverksamhet, befolkningsskydd och beredskap. Detta därför att räddningsverken på de föreslagna förläggningssorterna har begränsade resurser när det gäller olycksförebyggande och räddningsinsatser som kräver expertis.

Dessutom anser utskottet att det finns skäl att tänka igenom om beredskapsplaneringen för undantagsförhållanden bör breddas så att den ock-

så gäller åtgärder i efterhand, avfallshantering och slutförvaring av avfall.

Eftersom Fennovoima Ab vill bygga sitt kärnkraftverk på en helt ny ort, bör företaget enligt utskottets uppfattning nyttiggöra de erfarenheter som brand- och räddningsmyndigheterna på de orter där dagens kärnkraftverk finns har av att planera befolkningsskyddet och genomföra det genom övningar. Kraven på dimensionering av räddningsplaneringen bör vara desamma på den nya orten, men de ska förstås genomföras på lämpligt sätt med hänsyn till befolkningen och andra lokala omständigheter.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att man vid planeringen av anläggningen Olkiluoto 3 har siktat på bättre säkerhet för personalen och att det här målet förmodligen kommer att nås. Utskottet förutsätter att en lägre säkerhetsstandard än på Olkiluoto 3 inte godkänns för de nya kärnkraftverken.

I projektet Olkiluoto 3 har man också stött på en rad "barnsjukdomar" som beror på att det har varit ett långt avbrott i byggandet av nya anläggningar i Europa och Förenta staterna. Det är viktigt att ta lärdom av dem och samtidigt fästa vikt vid övervakningen av underentreprenörernas arbete inom byggprojektet. I de nuvarande kärnkraftverken i Finland har man efter idrifttagningen gjort många förbättringar som ska säkerställa bl.a. att reaktorbyggnaden förblir intakt även om reaktorn smälter.

I fråga om Posiva Oy:s slutförvaringsanläggning för använt kärnbränsle noterar utskottet att den föreslagna utbyggnaden enligt utredning inte har betydelse för den maximala bränslemängd som samtidigt kan behandlas på inkapslings- och slutförvaringsanläggningen och därmed heller inte för dimensioneringen av räddningsverksamheten.

Försörjningstrygghet

Sakkunniga har varit bekymrade över att den regionala koncentrationen av kärnkraftverken till Olkiluoto kommer att medföra problem för försörjningstryggheten, om hela produktionsklustret av någon orsak tas ur drift. Enligt utredning är TVO medvetet om detta och tänker se till

att samtida driftstopp hindras i produktionsanläggningarna. I detta syfte kommer bl.a. de viktigaste systemen i anläggningsenheterna att skiljas åt, enheterna kommer att placeras fysiskt åtskilt, de kommer att få separata kopplingar till stamnätet, deras anslutningsledningar kommer att placeras på separata ledningsområden, ledningarna dras ut till olika punkter i stamnätet och bränsle lagras i beredskapslager.

Enligt förvaltningsutskottets uppfattning finns det också många fördelar med regional centralisering, såsom bredare kompetens hos personalen och större centraliserade och disponibla resurser bl.a. för säkerhet, skyddsarrangemang, drift, underhåll och beredskap.

En viktig princip för vår elförsörjning är att den inhemska produktionskapaciteten är tillräcklig och att den nordiska elmarknaden fungerar. Med tanke på att marknaden ska fungera är det angeläget att få fler aktörer och mer produktionskapacitet. I fråga om försörjningstryggheten är det väsentligt att kompensera den elproduktionskapacitet som ska avvecklas och att minska beroendet av elimport. Försörjningstryggheten kan anses bli bättre genom decentralisering både geografiskt och i fråga om ägarskapet och också genom att konkurrensen och kompetensen på området ökar. Försörjningstryggheten kräver också att tillgången på kärnbränsle säkras.

De planer som lagts fram inom båda kärnkraftverksprojekten kan enligt utredning anses innehålla de skydds- och beredskapssystem som behövs med tanke på försörjningstryggheten.

Kärnavfallshantering

En del av det låg- och medelaktiva kärnavfall som uppstår under driften av kraftverksenheten Olkiluoto 4 kan enligt sakkunniga placeras i slutförvaringsanläggningen byggd 1992 i berggrunden nära kraftverksområdet. Avsikten är att man behandlar det använda kärnbränslet på samma sätt som bränslet från de existerande kraftverksenheterna, alltså att det använda kärnbränslet placeras permanent i berggrunden efter en mellanlagring på cirka 50 år.

I sitt principbeslut om Fennovoima Ab kräver statsrådet däremot att bolaget tillsammans med sin ansökan om byggtillstånd lämnar in dokumentation över preciserade planer för kärnavfallshanteringen. Om bolaget försummar det här villkoret, kan projektet inte beviljas byggtillstånd enligt 18 § i kärnenergilagen.

I en preliminär säkerhetsanalys gällande Fennovoima menar strålsäkerhetscentralen att planerna för lagring av använt kärnbränsle i reaktorbyggnaden eller kärnbränslebyggnaden är adekvata i det här skedet. Mellanlagringen av det använda kärnbränslet har beskrivits med tillräcklig noggrannhet med tanke på principbeslutsskedet. Enligt ansökan kan det använda kärnbränslet fraktas till slutförvaringsplatsen genom landsvägs-, järnvägs- eller sjötransport, alternativt kan de här transportsätten kombineras. För att få transportera använt kärnbränsle måste man ha tillstånd av strålsäkerhetscentralen enligt kärnenergiförordningen.

Posiva Oy kommer att transportera bränsle från Olkiluoto 4 på land från mellanlagret till inkapslingsanläggningen. Transporten sker i sin helhet på det område på ön Olkiluoto som klassificeras som anläggningsområde. Enligt en expertutredning finns det goda möjligheter att med hjälp av de tekniska barriärer som Posiva planerat in i slutförvaret så gott som fullständigt isolera avfallsämnena från berggrunden enligt säkerhetskraven för åtminstone flera tusen år framåt.

Utskottet menar att den viktigaste hörnstenen för säkerheten i slutförvaret är att kärnbränslestavsknipporna packas in i kapslar som korroderar ytterst lite i slutförvarsmiljö. Kapslarna blir inslutna i en mantel av lera där korrosionsrisken är liten. Kapslarna håller enligt undersökningar i en tid som är mångdubbelt så lång som den tid det tar för bränslet att bli ofarligt. Även om kapseln gick sönder skulle det enligt expertutlåtanden inte betyda att avfallet direkt kommer ut i miljön. Utskottet påpekar emellertid att den nya MKB-utredningen visar att det fortfarande behövs ytterligare undersökningar. Det har nämligen påvisats att bentonitleran under vissa förhållanden, bl.a. under inverkan av mycket salt vat-

ten, beter sig annorlunda än vad man trott, så risken för erosion finns efter nästa istid på grund av vatten med svag jonstyrka.

Fennovoima kommer att inleda slutförvaringen av använt kärnbränsle tidigast om 50 år. Därför anser utskottet att det är befogat att invänta erfarenheter av uppförandet och driften av Posivas slutförvaringsanläggning innan något beslut fattas om en liknande anläggning för Fennovoimas behov. Det är viktigast att Finland med inhemska krafter och resurser bygger upp en säker slutförvaringsmetod. Samma metod kan tillämpas i Fennovoimas projekt om det behövs.

Myndighetsresurser

Säkerheten i kärnkraftverken kräver att polisen på orterna har särskild beredskap att hindra eventuell kriminell verksamhet både i och omkring anläggningarna. Det innebär återkommande övningar i och utanför anläggningarna. Ibland har polisen blivit tvungen att sända ut tiotals patruller för att handskas med olika slags olagliga eller störande demonstrationer och för att hindra eller utreda intrång på området. Sådana situationer har pågått i timmar eller rentav under flera arbetsskift.

Polisens övningar på och uttryckningar till kärnkraftverken gör också att den övriga dagliga personalstyrkan under arbetsskiftena reduceras. Det kan leda till att tjänsterna för allmänheten riskeras.

Utskottet anser att polisens resursbehov på de orter där det finns kärnkraftverk inte har beaktats tillräckligt i resursfördelningen till polisinsrättningarna. Dessutom har det varit svårt att få tillräckligt med anslag för utrustning som behövs i krävande situationer.

Därför är det enligt utskottet nödvändigt att på behörigt sätt se till att polisen på de orter där det finns kärnkraftverk får den personal och den utrustning som den behöver.

Sakkunniga har lyft fram att Satakunta polisinsrättnings resurser för arbete på fältet permanent bör stärkas med minst sex polismän och att Jokilaakso polisinsättning redan nu har ett kal-

kylmässigt underskott av tio poliser i sin personalstyrka. Efter att det blivit klart var Fennovoima Ab ska bygga sitt kärnkraftverk bör motsvarande resurstillskott göras också i den personal som Peräpohjola polisinsättning har på fältet. Om personalstyrkan på fältet inte stärks, kommer polisinsättningarna inte att klara av sina skyldigheter att garantera säkerheten vid kärnkraftverken eller sin dagliga polisverksamhet.

Dessutom måste polisen tilldelas behövliga resurser för polispersonal och kontorspersonal med administrativa uppgifter under byggtiden för de nya kärnkraftverken. Det är bra om resurserna avpassas med hänsyn till omfattningen av de administrativa polisresurser som behövdes under byggtiden för anläggningen Olkiluoto 3.

Utskottet framhåller att polisen bör axla sitt ansvar för säkerheten vid kärnkraftverken och att den här uppgiften inte får riskera det basala polisarbetet. Dessutom lyfter utskottet fram vikten av bra myndighetssamarbete när det gäller säkerheten över lag.

Utöver polisresurserna bör också andra myndigheter som övervakar byggandet och driften av kärnkraftverken få sina resurser säkrade, så som strålsäkerhetscentralen, nödcentralerna och räddningsverken. Här hänvisar utskottet till sitt utlåtande (FvUU 6/2009 rd) om statsrådets redogörelse om säkerhets- och försvarspolitik 2009 (SRR 1/2009 rd), där det uppmärksammar strategin för trygghet av samhällets vitala funktioner (TSVF). Genom rätt resursdimensionering för samhällelig beredskap och räddningsarbete är det nödvändigt att genomföra heltäckande riskanalyser och bedömningar av hoten på det nationella planet. Utskottet framhäver vikten av regional räddningsverksamhet och att resurserna måste vara garanterade för att utföra de här uppgifterna.

För att myndighetstjänsterna ska fungera flexibelt är det påkallat att enligt erfarenheter från tidigare liknande byggplatser organisera ett myndighetsforum på byggplatsen, där åtminstone magistraten, polisen, arbetskraftsbyrån och skatteförvaltningen kan tillhandahålla tjänster.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet meddelar

*att ekonomiutskottet bör beakta det som
sägs ovan.*

Helsingfors den 9 juni 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tapani Tölli /cent

vordf. Tapani Mäkinen /saml

medl. Thomas Blomqvist /sv

Juha Hakola /saml

Heli Järvinen /gröna

Pietari Jääskeläinen /saf

Oiva Kaltiokumpu /cent

Elsi Katainen /cent

Valto Koski /sd

Outi Mäkelä /saml

Petri Pihlajaniemi /saml

Raimo Piirainen /sd

Lenita Toivakka /saml

Unto Valpas /vänst

ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Sivonen.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Vi har tänkt igenom om principbesluten är godtagbara ur hela samhällets synvinkel. Vi går in på det energipolitiska paketet och projektets samhällsekonomiska konsekvenser, effekter på regionerna och sysselsättningen och miljökonsekvenser.

Energitillgången för de finländska företagen och hushållen kan säkras utan att några fler kärnkraftverk byggs.

Utifrån utfrågningen av sakkunniga och information som vi förvärvat anser vi att det inte ligger i samhällets intresse över lag att bygga kärnkraftverken enligt statsrådets principbeslut. Därför bör principbesluten upphävas.

I sin framtidsredogörelse om klimat- och energipolitiken den 21 oktober 2009 lägger statsrådet fram fyra olika metoder att välja mellan för att vi ska nå vårt mål att utsläppen av växthusgaser ska ha minskat med 80 procent 2050 jämfört med året 1990. Två av de här metoderna kan genomföras utan utbyggd kärnkraft. De nu föreslagna besluten om kärnkraftverk stänger de här vägarna.

Vi står inför en energirevolution där ny energi spelar en nyckelroll. Finland kommer att bli utanför den utvecklingen, om vi beslutar att bygga ut kärnkraften betydligt. Lägg märke till att Kina och Förenta Staterna mest satsar på innovationer inom energiproduktionen. Detta har betydelse för hur ländernas eget energibehov tillgodoses men också för hur innovationerna kan nyttjas kommersiellt.

Den föreslagna utbyggnaden av kärnkraften kommer inte att hinna påverka klimatmålen för 2020.

Prognoserna för elförbrukningen de kommande årtiondena är röriga. Senast höjdes prognoserna för 2020 (hushåll 5 TWh + industri 2 TWh). Arbets- och näringsministeriet antar att kärnkraften kommer att leda till en mycket större reduktion av koldioxidutsläppen än till exempel Statens tekniska forskningscentral. Även i

övrigt har ministeriet ändrat på sin analys av behovet att ersätta importen och kondenselen, så att den stöder kärnkraftsbygget. Däremot beaktas det inte att förbrukningstoppar kan jämnas ut med hjälp av intelligenta nät och ett eldistributionssystem som förmedlar realpriset på el till konsumenterna. Likaså har arbetet för effektivare energiförbrukning (bättre teknik för slutanvändning) hamnat i skymundan. Det kunde utgöra ett väsentligt bidrag till reduktionen av CO₂-utsläppen, om vi bara satsade på det.

Finland är ett exceptionellt energiintensivt land. Om industrin erbjuder gott om billig energi, får den inga incitament till innovationer som minskar energiförbrukningen.

Den energiintensiva industrin har stöttats genom att energibeskattningen har riktats till hushåll och priset på el producerad med kärnkraft har sänkts på så sätt att behovet av tillförda medel i kärnavfallsfonden har bedömts vara lägre än på andra håll och genom att innehavare av kärnkraftverk har fått sitt ansvar för katastrofer begränsat.

En ren energiproduktion, inte kärnkraft eller fossila bränslen, genererar arbetstillfällen både globalt och lokalt.

I kärnkraftverk är varken tekniken, byggarbetet eller bränslet inhemskt. Byggplatsen på Olkiluoto 3 visar hur obefintliga de inhemska arbetsinsatserna kommer att bli i de föreslagna nya kärnkraftverken.

Bränslet i kärnkraftverk är inte inhemskt, till skillnad från vad Försörjningsberedskapscentralen skriver i sitt utlåtande. Centralen anser att bränslet är inhemskt om lagren räcker till för mer än ett år. I ett eventuellt mångårigt krisläge kommer vi inte nödvändigtvis för att kunna säkerställa bränsletillgången, eftersom den möjliga importen är stoppad och Finland inte har anrikningsverk som kan omarbета uran till bränsle för kärnkraftverk. Dessutom har vi tills vidare inga urangrutor som skulle ge oss icke anrikat uran, som alltså inte i sig duger till bränsle. Eftersom

uranet är utländskt, kommer de länder där gruvorna finns att få hantera miljöskadorna till följd av brytningen. Produktion från förnybara energikällor innebär inga sådana här problem, så det är inte motiverat att bygga ut kärnkraften med argumentet att bränslet är inhemskt.

Det är också ett problem för försörjningstryggheten att kärnkraftverken är centraliserade enheter. Vid ett eventuellt driftstopp måste hela enheten köras ner så att den inte kan tillföra nätet någon el. Vid de senaste årens driftstopp i kärnkraftverk i Sverige har fyra olika reaktorer varit med och den sammantagna förlusten av elproduktion har varit mer än 20 TWh. Med tanke på försörjningstryggheten vore det bättre att bygga decentraliserad elproduktion. Då uppstår det inget massivt bortfall av elproduktion om ett av kärnkraftverken slås ut. Eventuella driftstopp berör alltså inte heller en så stor del av elproduktionen.

Ett ytterligare problem för försörjningstryggheten är att det kärnkraftverk som TVO har planer på ligger på samma ställe som de andra kärnkraftsenheterna som TVO äger. Vid en olycka eller ett olyckstillbud på en av enheterna måste kanske alla enheter stoppas. Detta är en riskfaktor för försörjningstryggheten. Det innebär en ytterligare risk om reaktorerna är av samma typ. Ett eventuellt typfel och liknande riskfaktorer i reaktorerna ökar risken för att elproduktionen måste avbrytas samtidigt i flera av enheterna. I en decentraliserad och differentierad elproduktion finns det inte risker av lika stora mått, så kärnkraften är inte motiverad ur den synvinkeln heller med avseende på försörjningstryggheten.

Det går inte att garantera en tillräcklig mängd av eller tillgång på råvaror för kärnkraftverken. Likaså finns det skäl att anta att världsmarknadspriset på uran kommer att stiga i takt med efterfrågan. Fler kärnkraftverk hos oss kommer att öka pressen på uranprospektering och gruvarbete.

Utbyggnaden av kärnkraften ser ut att leda till export av kärnkraftsproducerad el på sikt. En export till övriga Europa kommer att öka trycket på slutförvar av kärnavfall i Finland, särskilt efter-

som många andra europeiska länder har haft det svårt att hitta ställen för slutförvar.

En motivering till utbyggd kärnkraft är också att vi inte längre kommer att behöva importera el. Men på kort och medellång sikt kommer kärnkraften inte att göra det möjligt för oss att sluta importera el från Ryssland. Så länge som elen är billigare i Ryssland än på den nordiska marknaden kommer vi att importera rysk el. El som produceras i Finland säljs vidare till de övriga nordiska länderna och, ända till Tyskland om elmarknaden i EU integreras i framtiden, såvida den el som produceras i Finland är billigare än på den centraleuropeiska marknaden. Beroendet av elimport kommer att minska i och med kärnkraften, men inte att upphöra. Det finns också andra alternativ än kärnkraft för att minska beroendet, så kärnkraften kan inte motiveras med att importen kommer att minska.

Frågan om slutförvar har inte blivit slutgiltigt avgjord i något land, och ingen har någon säker uppfattning av de långvariga riskerna i dagens system. Vi i Finland har däremot valt ut en plats för slutförvaring av kärnbränsle och den berörda kommunen har också godkänt den.

Men frågan om kärnavfall är än så länge helt öppen i fråga om Fennovoimas kärnkraftverk.

Sannolikheten för olyckor vars konsekvenser berör kärnkraftverkens omgivning kan minskas med hjälp av olika slags tekniska system. Men det går inte att undvika risken helt och hållet. Ökade risker är också relaterade till kärnavfall på grund av terrorhotet, åtminstone i fråga om transport och mellanlagring.

Vi har i princip ett heltäckande nätverk för strålövervakning som dessutom når ut till grannländerna i och med rätten att få information. Däremot kom det fram fummel och brister i myndigheternas reaktioner och information till allmänheten efter olyckan i Tjernobyl. Övningar på anläggningsorten visar inte nödvändigtvis på en kapacitet att reagera i situationer som kan tänkas beröra betydligt större områden. Möjligheten av krig har inte på allvar beaktats och det finns inte beredskap för den.

Posiva Oy har sökt tillstånd för att slutförvaringsanläggningen i Olkiluoto i Euraåminne

också ska omfatta slutförvar för använt kärnbränsle från kärnkraftsenheten Olkiluoto 4. Vi föreslår att Olkiluoto 4 förkastas och därmed också att Posiva Oy:s tillståndansökan avslås.

Vi anser således att det inte ligger i samhällets intresse över lag att bygga en ny kärnkraftsenhet.

Förslag

Vi anser

att förvaltningsutskottet i sitt utlåtande borde ha föreslagit ekonomiutskottet

att ekonomiutskottet föreslår att riksdagen upphäver statsrådets principbeslut

av den 6 maj 2010 om Fennovoima Ab:s ansökan om byggandet av ett kärnkraftverk,

att ekonomiutskottet föreslår att riksdagen upphäver statsrådets principbeslut av den 6 maj 2010 om Teollisuuden Voima Oyj:s ansökan om byggandet av en kärnkraftverksenhet och

att ekonomiutskottet föreslår att riksdagen upphäver statsrådets principbeslut av den 6 maj 2010 om Posiva Oy:s ansökan om att slutförvaringsanläggningen för använt kärnbränsle ska uppföras utbyggd.

Helsingfors den 9 juni 2010

Unto Valpas /vänst
Veijo Puhjo /vänst
Heli Järvinen /gröna